

in predlanskim 21, in v šolskem imeniku za Kranjsko jih še toliko naštetih ne moremo!

Odkodi je toraj število 32??

Na dalje se ne morem sprijazniti s številom postavno za šolo ugodnih otrok. To število bilo je po „Novicah“ 1871. leta 42 844. Leta 1870. pa ima vlada 58.426 za šolo ugodne mladine. Razlika med tema številoma, okoli 16.000, je prevelika, da ne bi se dvomilo o istini prvega števila. Število za šolo ugodnih otrok se na eni strani zmanjša vsako leto s tem, da nekaj mladine izstopi iz šolske dobe; na drugi strani pa jih zopet po navadi ravno toliko doraste.

Potem se razvidi iz omenjenega sporočila, da bi le okoli 5000 otrok v šolo ne hodilo. Po takem bi imeli na Kranjskem še dobro ljudsko šolstvo. A v istini ni tako, žalibog da ni! Ena tretjina, da ena tretjina je mladine v starosti od 6. do 14. leta, ki ne obiskuje šole, vsaj vsakdanje ne; k večjemu če pride nekterikrat v nedeljsko šolo.

Ko bi 37.248 otrok v šolo hodilo, imeli bi učitelji poprek po 130 otrok v šoli. Izračunili pa smo iz gotovih virov, da na Kranjskem ima vsak učitelj poprek samo 90—100 otrok.

Toliko v pojasnilo in v pospeh dobre stvari.

Prirodoslovno.

Helix pomatia; L. veliki jedljivi polž (grosse Weinbergschnecke).

Kdo ne pozna tega največjega v naši deželi na kopnem živečega polža; vsaj prebiva po hribih in ravninah, v gozdih, vrtih in nogradih, posebno se pa v Bohinju in v bistriškem grabnu nad Kamnikom jako velikohišni nahajajo. Zato bi jaz tega povsodi-klateža in, kakor nekteri hoté, strašivca krojačev še opomnil ne, ako se ne bi bilo posrečilo meni, dobiti enega iz te polževe družine z od desne na levo zavitimi zavoji ali obhodi, kar se do zdaj, kolikor je meni znano, še nikomur ni posrečilo na Kranjskem. Kaj lep je ta moj plažuhar. Njegova kroglasta rumeno-rujavkaste barve pasasta hišica ima zdaj 4 zavoje in je 1" in 5" visoka, 2" pa široka. Ustje ali vhod v hišico imel je do danes zaprto z belo lupinico; al ko danes ogledovaje njegovo prečudno poslopje v roki ga sučem in mérim, naenkrat odpre vrata ter mi pomoli svoje četiri tipalnice, kakor bi norčevaje se meni hotel osle kazati. Skušal ga bom čez zimo živega si ohraniti; naj prihodnjo spomlad naprej gradi svojo kočo; kedar pa onemore ter pogine, mu pa hočem dostojno ter spodobno mesto odločiti v svoji lepi polževi nabirki.

Robič.

Podučne stvari.

Tepežnica.

Od cerkniškega jezera.

Mnoge so šege in navade med ljudstvom. Že od starih časov so se ohranile, da-si tudi se jih je že mnogo opustilo. Pa kar ljudem hasne, kar jim je mnogokrat na korist, ne pustijo hitro iz spomina. Vzlasti pri mladini zapazimo, kako rada hrepeni vedno le po prijetnih časih, igranj in veseljah itd. Kako na pr. se posebno otroci oveselé zgodnje spomladi, ki morejo skakaje se radovati pod prostim nebom na prijetni livadi, — kako prijetni so jim velikonočni pirhi ali pisanke, kako težko že čakajo Miklavžovega dne, se ve da nič manj veselja-polne so jim tudi božične jaslvice. Pa komaj se otroci božičnih jaslavic nagledajo, približa se jim prijetni dan, dan nedolžnih otročičev. Oj veselje! pojdemo tepežkat! Že poprejšnji dan si pletejo šibice, ktere so si

zato pripravili, da na omenjeni dan zarano ubožni otročiči korakajo iz hiše v hišo premožnih. Lepo in smešno je videti pri omikanih, ki pride nedolžno otročiče spodobno prosit rešenja. S šibico v roki preteplje okoli in gré tudi do gospodov viših stanov, od katerih se gotovo nobeden ne vrne brez darú.

Ali zdaj pogledjmo neomikano ljudstvo po deželi. Gledé na to največ te vrstice pišem obžalovaje, da se pri tepežkanji v naših krajih tolikošna surovost godí. Po več otrok lazi iz hiše v hišo tako nadležno, bodi-si da so otroci premožnih ali ubožnih starišev, da bi se mogel človek pred to nadlogo skrivati ali celó trdo zapirati.

Naj bi vendar stariši, ki so pametni, ne pustili odraslim otrokom klatiti se okoli ta dan, in premožnejši naj bi se tudi sramovali beračiti na tej poti. In ne bo se tolikošna drhal otrok vlačila sém ter tjà. Ker jih stariši brez vsega poduka puščajo okoli, zato ni čuda, da nekteri tudi po dvakrat pridejo in prisedši do človeka že od daleč kriče: „reši se! reši se!“ potem pa pretepajo silovito.

Ker se ne spominjam, da bi bil že kdo o tem v „Novicah“ kake črtice kedaj spisal, in ker mnogo naših slovenskih starišev „Novice“ čita, potrebno se mi zdi, da omenim, kako se je iz nedolžne navade izcimila škodljiva razvada!

Učitelji, ki so sejavci potrebnih naukov po kmetih, naj bi mladino pri dobrih prilikah v tem podučili. Odrasla mladost pa, ki se omenjeni dan tako po živinsko tepe, naj bi pomislila, da nesreča je človeku vedno za petami. Jaz poznam človeka, ki je bil tako vdarjen, da je na tistem udarcu raka dobil — toraj le pamet na „Pametvo“!

Sim. Punčah.

Dopisi.

Trst 17. dec. (Konec.) — Med tem, ko po vseh krajih države avstrijske habsburško dinastijo s spoštovanjem sprejemajo, je tū pri nas v Trstu ravno nasproti. Čujte škandal, ki smo ga doživeli te dni v gledališču našem! Neka francoska družba je igrala: igral je g. Cenizeli prav izvrstno, in ko je vse ploskalo, zavil je v svojem petji, misleč s tem občinstvu še bolj ustreči, v cesarsko avstrijsko himno (pesem). Pri tej priči so nekteri začeli žvižgati in kričati in vse gledišče je bilo po koncu, tako, da je igralec pohenjati moral. Ko v drugem prizoru nastopi, zopet začno kričati. Na to prosi občinstvo za zamero, rekoč: „jaz sem Francoz in nisem vedel tega, da ne spoštujete kakor drugi narodi svojega vladarja; jaz sem v svoji domovini pri takih prilikah vselej cesarsko himno vbral ter še večje veselje vnel. Ker pa vidim, da sem ravno danes s tem veliko nevoljo obudil, hočem Vam vprihodnje Garibaldijevo himno zapeti“. V tem hipu pa nastane živahno ploskanje! — Slavna vlada, kaj je to? Policijsko vodstvo je precej drugi dan ostro zapoved svojim komisarjem poslalo, da vprihodnje pri vsaki enaki demonstraciji gledišče izprazni in zapró. Italijanissimi na Primorskem „Garibaldinko“, v Ljubljani in drugej Prusofili „die Wacht am Rhein“ — gospodje na Danaji: ali še zmirom ne čutite, kam merijo take demonstracije?

Frickov Janez.

Od Soče 23. dec. — Dopisnik iz Gorice v „Narodu“ se je zopet oglasil, pa le, da otrobi veže in zrak biča. Druzega mu ni bilo treba, nego dokazati mi, da znana sklepa naše „Soče“ (30. nov.) sta bila logična in resnično politična. Tega mi ni dokazal s svojim umetnim razlikovanjem med „prakso“ in „teorijo“ Hohenwartove vlade. Če pa misli, da sem hotel zdaj konec